

אמנה בפירות ובדמים

הכל מודים שאם יצא השער, כלומר נקבע מחיר התבואה, מותר לתת מעות למוכר על המקח כפי שהוא שווה עתה, על מנת לקבלו אחר זמן, אפילו אם יתייקר.

לדעת רב – דווקא את הפירות שפסקו עליהם מותר לתת לקונה [אף על פי שהתייקרו]. אבל אסור לתת לו מעות כפי מה שהפירות שווים עתה, משום שהקונה נתן מתחילה מעות, ואם יקבל מעות יותר ממה שנתן, הדבר נראה כריבית. ומכל מקום יש אופנים שמותר למוכר להחזיר מעות בשווי הפירות, כגון אם קודם שהתייקרו הפירות, משך אותם הקונה, או ייחד לו המוכר מקום הפירות, שאז נחשב כאילו הקונה כבר זכה בהם עצמם, ועתה כשמחזיר לו המוכר מעות, כאילו קונה ממנו חזרה, ולא כנותן לו תמורה למעות שנתן לו תחילה. וכן לדעת האומרים צד אחד בריבית מותר, מאחר שגם עניין זה נחשב כצד אחד בריבית, [כי אינו חייב לתת מעות ויכול לתת פירות], מותר למוכר להחזיר מעות.

ולדעת רבי ינאי [שהלכה כמותו כמבואר בדף ס"ה] – בכל אופן, **מותר לתת לקונה מעות בשווי הפירות היקרים, שהרי את הפירות היקרים מותר לתת לו,** ואם כן מה לי הן מה לי דמיהן. [רש"י ורבינו תם מפרשים, שרבי ינאי מתיר לתת לו אפילו מעות ממש. ורבינו שמואל מפרש, שלא התיר רבי ינאי לתת מעות ממש, אלא שאר דברים חוץ ממעות, והחידוש הוא שאינו צריך לתת דווקא את הפירות שפסקו].

לווה שנתן שדהו למלווה ואמר

'אם לא אפרע עד יום פלוני השדה שלך'

לדעת חכמים, מותר לעשות כן, רק אם הלווה ממשיך לאכול את פירות השדה, אבל אסור שהמלווה יאכל את פירות השדה, כי אם לא יתקיים התנאי, ויפרע החוב, אין כאן מכר, ונמצא שהמלווה אכל משדהו של הלווה, והשתכר בכך חוץ ממה שפרע לו את חובו, ודבר זה אסור משום ריבית.

ולדעת רבי יהודה, מותר לעשות כן, אף אם המלווה יאכל את פירות השדה.

לדברי אבוי – טעמו של רבי יהודה, משום שאין ודאות שיהיה כאן ריבית, שהרי אם הלווה לא ישלם את חובו, המלווה זוכה בשדה ורשאי לאכול את הפירות, וכל שאין ודאות שתהיה ריבית, אלא מתחילה היה צד אחד שתהיה ריבית, וצד אחד שלא תהיה ריבית, אף על פי שלבסוף יש ריבית, מותר. וכתבו התוס', שלא התיר רבי יהודה, אלא כשיש ביד הלווה או המלווה לקיים את הצד שאינו ריבית, כגון בזה שביד הלווה שלא לפרוע את חובו, אבל כשאין הדבר תלוי בהם, אף על פי שאין וודאות שתהיה ריבית, אסור, כגון הלוואת סאה בסאה, שאסורה שמא יתייקרו החטים, אף על פי שאין וודאות שיתייקרו.

ולדברי רבא – אם לבסוף נפרע החוב, מודה רבי יהודה שאכילת הפירות על ידי המלווה נחשבת כריבית [מדרבנן], אף על פי שלא היה כאן מתחילה אלא צד אחד בריבית. ורבי יהודה לא התיר למלווה לאכול פירות, אלא על מנת שאם יפרע החוב יחזיר את הפירות שאכל. וחכמים אומרים שאין הדבר מועיל, כי משעה שאכל, כבר עשה איסור של נטילת ריבית. והתוס' כתבו שאם יחזיר את הפירות שאכל קודם שיפרעו לו, מודים חכמים שהדבר מותר, כי מעולם לא קיבל יותר מההלוואה, ורק אם אומר שיפרעו לו תחילה את כל החוב, ואחר כך יחזיר את הפירות, הדבר נחשב כריבית.

מה הטעם שפוסקים על שער שבשוק

כבר התבאר לעיל, שאם יצא השער, מותר לתת מעות למוכר על המקח כפי שהוא שווה עתה, על מנת לקבלו אחר זמן, אפילו יתייקר, ואפילו אין המקח ביד המוכר.

לדעת רבא – הטעם שאם יצא השער מותר לפסוק, כי כשיצא השער, נקל לקנות את המקח בשוק, ויכול המוכר לקנותו בדמים שקיבל, וכאילו הוא כבר בידו וחל המקח מיד, כמבואר לעיל. ועניין זה, שהמעות שבידו נחשבים כאילו יש בידו פירות, אנו למדים מדברי רבי ינאי, שאמר לעניין הפירעון, מה לי הן, [כלומר הפירות עצמם], מה לי דמיהן, ויכולים לתת לקונה מעות בשווי הפירות היקרים, כמבואר לעיל. [ועל כרחך הסיבה שיכולים לתת מעות תחת הפירות, כי הפירות הם כמו מעות, שהרי יכולים לקבל מעות בעבורם]. וכמו כן בשעת הפסיקה, יש לומר מה לי פירות, מה לי מעות, וכשם שמותר לפסוק כשיש למוכר

פירות, כך מותר לפסוק עמו כשנותן לו מעות ויצא השער, [שהרי יכול לקנות פירות במעות].

ולדברי רבה ורב יוסף – הטעם שאם יצא השער מותר לפסוק, **כי כשיצא השער נקל לקנות את המקח בשוק, והקונה עצמו גם כן היה מוצא, והיה יכול לקנות לעצמו, וכשהיה מתייקר היה מתייקר אצלו, ומעתה מאחר שהיה יכול להרוויח את הרווח הזה אף בלא שיקדים מעותיו למוכר, אין לתלות את הרווח הזה בהקדמת המעות למוכר, וכל רווח שאינו בא מחמת המתנת המעות ביד המוכר, אינו אסור משום ריבית.** [ומכל מקום י"א, שיש לקונה לשלם למוכר כמה שהיה מוציא על סרסור, שהיה הולך בשבילו לקנות בשוק, שאם לא כן נמצא מרויח ממון זה, על ידי שהקדים מעותיו למוכר].

כללא דריביתא

אמר רב נחמן, כללא דריביתא כל אגר נטר ליה אסור.

היתר פסיקה קודם שיצא השער

קודם שיצא השער, אסור לתת מעות למוכר שאין המקח בידו, על מנת לקבל ממנו אחר זמן את המקח, שמא יתייקר בינתיים, ונמצא הקונה מרוויח לקבל בזול, על ידי שהקדים לשלם. אולם אם המקח כבר נמצא ביד המוכר, מותר.

אם המקח מוכן ומזומן ביד המוכר לתת אותו כמו שהוא – מותר למכור אותו בזול, על מנת לתת לאחר זמן, כי אין כאן רווח של הקדמת מעות, אלא כאילו הוא קנוי מיד לקונה.

ואם המקח ביד המוכר אבל עדיין מחוסר תיקון – מותר למכור אותו לפי השער של הלקוטות המוכרים עתה, אף על פי שאינו שער הברור לכל, וכשיקבע השער לכל יהיה יקר ממה שהוא עכשיו. אבל אסור למכור פחות מהשער הזה, על מנת לתת לאחר זמן, כשהיה הדבר מוכן.

ומוכר שיש לו אשראי בעיר, [ששילם לאחרים שיש להם, והם חייבים לתת לו], אינו נחשב כמי שהמקח בידו, ואין פוסקים עמו אלא כשיצא השער לכל.

ולדעת רבה ורב יוסף, הקונה קודם שיצא השער, צריך להראות למוכר שמתכוון לכך, על ידי שישוב אליו, ויאמר לו שמתכוון לקנות ממנו, שאם לא כן אין המוכר סומך על כך, ולא חלה המכירה כלל, [וממילא יהיה אסור לתת אם יתייקר].

הכל מודים שאסור ללוות סאה בסאתים, אפילו כיש ללווה בביתו.

ונחלקו חכמים אם מותר ללוות סאה בסאה, כשיש ללווה בביתו.

והכל מודים שדרך מקח מותר אפילו שווה סאה בסאתים, כשיש למוכר בביתו.

לווה שמצא יותר ממה שאמר לו המלווה

מי שלווה ממון מחבירו ומנה את הממון שקיבל ומצא יותר ממה שאמר לו חבירו שנותן לו.

אם התוספת היא סכום שיש לתלות בטעות שהיתה למלווה, חייב להחזיר לו אותה.

ואם התוספת היא סכום שאין רגילים לטעות בו, אין חייב להחזיר לו אותה, כי בוודאי אינה טעות, אלא או מתנה שרצה לתת לו, או שהוא ממון שהיו חייבים לו [המלווה או איש אחר], והחזירו לו בהבלעה, כמו ששנינו שהגוזל את חבירו והבליע לו בחשבון יצא.

ובזמן שרגילים למנות את המעות עשרה עשרה, או חמישה חמישה, אם התוספת היא בסכום של עשרות או חמישיות, מסתבר שהיא מחמת טעות שטעה בין העשרות או החמישיות, אבל אם התוספת היא בסכום אחר, כגון שנים או שלוש, אין לתלות אותה בטעות.

ובזמן הזה שרגילים למנות אחד אחד, כל תוספת יש לתלות בטעות, ולעולם יש להחזירה.

ניתן לקרוא את האותיות המודגשות בלבד כסיכום קצר של הדף

להצטרף לקבוצת וואצאפ לקבלת הקבצים מידי יום לחצו על [הקישור הבא](#)

להצטרף לקבוצת טלגרם לקבלת הקבצים מידי יום לחצו על [הקישור הבא](#)